

היהודים החלו להתיישב בלאשין (בגרמנית: Lessen) לבטח כבר בראשית המאה ה-19. ב-1818 הם היוו כבר ציבור של 106 איש (9,7 אחוז מכלל תושבי העיר), ב-1831-1845, ב-1855-1871 (287 אחוז), ב-1885-1890 (243 אחוז), ב-1890-1905 (211 אחוז), ב-1905-1910 (130 אחוז), ב-1910-1918 (77 אחוז). יהודי לאשין השתייכו מבחינה ארגונית לקהילה יהודית ב-Grudziądz (גרודז'ונדז) שחלשה בתחום שיפוטה על כל פלך Grudziądz וכן על קטעים של אזור וומבז'סק וחלמין. למרות זאת, במהלך המאה ה-19, יהודי המקום בנו תשתית משל עצמם - בית כנסת ובית עלמין.

הגירתה של האוכלוסייה היהודית מלאשין, שנמשכה החל משלהי המאה ה-19, התגברה בתקופת הרפובליקה הפולנית השנייה. אחרוני היהודים עזבו את העיר ב-1930; במפקדי האוכלוסין הבאים כבר לא נרשמה נוכחותם. מטרת ההגירה הייתה גרמניה או ישובים אחרים בסביבה. לדוגמא, ב-1933, בטוכולה, התגוררה יאדוויגה לוינסקה, בת ה-59, ילידת לאשין. ב-1922, בית הכנסת שכבר לא הכיל כל כך הרבה מאמינים, נמכר תמורת מיליון מארקים פולניים ולאחר מכן הוסב לבית מגורים. הבניין נשרף ב-1928; חורבותיו פורקו.

בית העלמין היהודי בלאשין קם ב-1818. הוא מוקם דרומית מערבית למרכז העיר, על תל לא גבוה. הייתה לו צורה של מלבן צר, המקביל לדרך המובילה מלאשין למאלי שצ'פאנקי. מצד הכניסה הראשית הוא נצמד, כפי שהיום, אל רחוב ראדז'ינסקה. בית העלמין הוקף בחומת לבנים; בפעם האחרונה החומה תוקנה ב-1913. שטח בית העלמין הינו 0,071 הקטר. בית העלמין ננעל ב-1923 ונמכר לשלטונות העיר. מוזנח וחסר טיפול לאחר עזיבתם של אחרוני יהודי לאשין, הוא התקיים עד 1939. ב-1939 הוא נרחב לחלוטין בידי הגרמנים. לא נשתמר אף קטע אחד מהמצבות. בתום המלחמה הועברו אליו שרידי מתים מבית העלמין האוונגלי בלאשין, שהתקיים ברחוב סטארה 1. לאחר 1945, הוא תפקד משך פרק זמן מסוים כחנייה. כעת, זוהי גינה בשכנות לבית הקברות הכללי.

מאת: תומאש קאווסקי

- E. Alabrudzińska, *Gmina Wyznaniowa Żydowska w Grudziądzu w latach 1920– 1939*, [w:] *Gminy Wyznaniowe Żydowskie w województwie pomorskim w okresie międzywojennym*, Toruń 1995;
- X. Fröhlich, *Geschichte des Graudenzner Kreises, Bd. 1*, Graudenz 1868;
- G. Salinger, *Zur Erinnerung und zum Gedenken. Die einstigen jüdischen Gemeinden Westpreußens*, New York 2009, t. 2, ss. 490-491;
- K. Wajda, *Die Juden in südlichen Westpreußen (Regierungsbezirk Marienwerder) im. 19. Jahrhundert*, [w:] *Juden in Ost- und Westpreußen. Gefälltigkeitsübersetzung*, Hildesheim-Olms 2000;
- W. Wołos, *Cmentarze żydowskie w województwie pomorskim w latach 1920–1939*, [w:] *Gminy Wyznaniowe Żydowskie w województwie pomorskim w okresie międzywojennym*, Toruń 1995.